

קורס בחירה: עבירות מין במשפחה / ד"ר לימור עציוני

מבוא

חובת הדיווח- באה בעקבות שיח חברתי. אחד מהחוקים היותר דרמטיים במ"י שבאו בעקבות מקרה טרגי. הבעיה עם חוק זה- יש בעיית אכיפה, המחדל כשלעצמו קשה מאוד להוכחה. (קשה להוכיח שאדם ידע לא עשה דבר). סעיף 351 מדבר על נסיבות שצריכות להתקיים יחד, אינוס של קטין, בן משפחה. מתייחס רק לקטינים. חוק למניעת אלימות במשפחה מתייחס בין היתר גם לאישה. "גילוי עריות" = הגדרה מילונית: incest (לא טהור, לא נקי) היחסי מין בין קרובי משפחה שהם אינם רשאים להינשא אחד לשני, (ההגדרה מתמקדת ביחסי קרבה בין הצדדים). בשנים האחרונות ההגדרה הפכה להיות מאוד רחבה ומכניסים תלות ומרות גם להגדרה.

עבירות מין במיתולוגיה ובתלמוד

המיתולוגיה היוונית הייתה המקור הראשון ל- איך מתייחסים לעבירות מין. המקרה הראשון היה סיפור אנטיגונה. אם מסתכלים על המקורות כנקודת מוצא – ישנם הרבה מקומות בשיח היהודי (מקרא ותלמוד) שבהם יש התייחסות לעבירות מין במשפחה (בנות לוט, אמנון ותמר, אברהם אבינו). בתלמוד מצוין שנשים אסורות מטעמי קרבת משפחה, גילוי עריות התעסק רק בחשיפת חלקי גוף של אישה ולאחר מכן זה הפך לאיסור חיתון, עבר ממקום של צניעות למקום שמדבר עם יחסים בין בני אדם. במקרא ישנם המון דיני עריות. גילוי עריות מוגדר שאדם שעובר את זה, זה אדם שרובצת עליו קללה וטומאה. חז"ל יחסו את חורבן הבית לשלושה דברים: עבודה זרה, שפיכות דמים וגילוי עריות. התפיסה של גילוי עריות כדבר מנוגד לעקרונות היסוד שלנו ליוותה אותנו הרבה שנים, אז לכאורה כשהוקמה מ"י היו צריכים לדאוג למשהו ספציפי שימגר את התופעה ולא עשו זאת – זה מעיד על כמה היינו במצב חברתי אחר, לא דנו בסוגיות כ"כ חשובות. אחת הסיבות שלא ראינו זאת עד שנות ה-90 זה מודעות. התנ"ך שלוב בסיפורים שונים שנוגעים בגילוי עריות, החוק העתיק כפי שהוא בא לידי ביטוי במקרא, מכוון הרבה פעמים לילד במשפחה לא במובן של קורבן אלא כמי שהביא או גרר את המבוגר לקשר האסור. הרבה מאוד שנים בטרמינולוגיה הילדה נתפסה כאשמה, גררה את המבוגר האחראי למצב הזה. במקרא, העונשים של העבריין והקורבן הם זהים, הרבה שנים לקח להבין שזה לא הקורבן נושא באחריות והטרמינולוגיה החלה להשתנות. בדת האסלאם זה אותו דבר מבחינת הנשים ודומה מאוד לדין היהודי וגם שם התפיסה היא שהילד הוא האשם. הרבה פעמים החברה מגדירה מהו איסור, אך העובדים הסוציאליים מדברים אחרת על גילוי עריות, אצלם ההגדרות יותר רחבות, הם עוסקים בטיפול. בהמון חברות אוסרים את היחסים הללו בין בני משפחה אך ישנם שבטים רבים שמעודדים ומקדמים זאת. שבטים מסוימים מעודדים שכאשר ילדה נישאת לגבר אחר קודם היא צריכה לאבד את הבתולים עם מישהו מבני המשפחה באמצעות טקס ידוע. ישנו שבט שכאשר הלוחמים יוצאים למלחמה כדי לחזק את עצמם הם חייבים לקיים יחסי מין עם בנות המשפחה. בעבר היה חוק הלילה הראשון, החוק שמתיר לגבר לבעול את הכלה של הפועל שעובד את אדמתו. יש עדין חברות מסוימות שפועלות לפי חוק זה.

תיאוריות והסברים לתופעת גילוי עריות

ההסבר הרפואי גנטי - מדוע אנחנו פיתחנו איסור על גילוי עריות? - אוסרים על יחסים בין בני משפחה כדי לשמר את הטבע האנושי, מכיוון שהזדווגות בתוך המשפחה מגדילה הסתברות לפגמים גנטיים, לא רוצים לפגוע בחוסנו של דור ההמשך. בהרבה מדינות בארה"ב שחוקקו איסורים על גילוי עריות בדברי ההסבר מתייחסים אך ורק לעובדה שלא רוצים ילדים פגומים ולא רוצים להכתים את הדם בפגמים גנטיים ולכן יצרו את איסור גילוי העריות. – זהו הסבר שכח להרבה איסורים בארה"ב, רוצים דור חזק ולא פגום.

מחקרים של העת האחרונה שוללים את ההסבר הזה, מוצאים שההסבר הזה הוא שגוי ואין קשר בין קרבה משפחתית למומים.

ההסבר הדתי מוסרי - שכיח ונפוץ במושג של שימור מוסר ציבורי. גילוי עריות סולדת מנישואין של קרובי משפחה, השלמות הציבורית לא מרגישים מצפונית נוח עם העובדים של קיום יחסי מין במשפחה. בארה"ב, רוב העבירות באו ממקום של מוסר ציבורי ותפיסות קצת יותר פרימיטיביות.

הסבר פסיכולוגי - שאוב מהתיאוריה של פרויד, הוא היה אהוד על האצולה הוילנאית, הפסיכולוג שלהם. הוא התחיל לחקור מחלת נשים 'היסטריה', תוך כדי שהוא מכוון לחקור הוא נחשף להרבה מאוד סיפורים של נשים שנפגעו והותקפו מינית בתוך ומחוץ למשפחה. הוא מבין שלמיניות יש תפקיד גדול בחיי הנשים, הוא הבין שהסיפורים הללו אינם הגיוניים. פרויד פיתח את התאוריה האדיפלית, היא יצרה את הנזק הכי גדול בקורבנות גילוי עריות – הממצאים שלו גרמו לו לזנוח את המחקר הראשוני ולעבור לאחר, הוא לא רצה להאמין שגילוי עריות כ"כ שכיח. בתחילת המחקר הוא הלך למקומות מאוד בכירים וגבוהים ולא האמין שהנשים שם באמת עוברות התעללות מינית ובעצם השכבה הכי איכותית היא השכבה עם הכי הרבה בעיות.

התאוריה האדיפלית שללה את קיומה של תופעת הגילוי עריות! התיאוריה האמינה שאין דבר כזה תופעה של גילוי עריות.

פרויד חשב שהשכיחות של גילוי עריות בעולם זה 1:1,000,000. כיום בישראל השכיחות היא 1:7. הוא לא האמין שזה תופעה ושכ"כ הרבה אנשים מכובדים פוגעים בבנות שלהם, לכן הוא יצר את התאוריה האדיפלית שנשאבה מאדיפוס המלך.

התאוריה אומרת: כל בן בשלב התפתחות מסוימת בחייו חומד לשאת את אמו ולסלק את אביו. האב עומד כמכשול בפני הילד. בשלב מסוים הילד מתפתח נכון והוא מעביר את תשוקתו מאמו לבת זוג אחרת, אך אם יש כשל בהתפתחות בשלב האדיפלי אז נוצר מצב שהוא סוחב איתו פנטזיה על כך שיש איזושהי פגיעה או מגע מיני בין הילד לאם ואז נוצרים הסיפורים הללו. תסביך אדיפוס התפתח לתסביך אלקטרה שבה לבת יש פנטזיה ותשוקת לאביה. עד 1960 זאת הייתה התפיסה ששלטה בעולם המערבי, במשך עשרות שנים ממשיכי דרכו של פרויד המשיכו להאמין שכל מה שקשור לגילוי עריות זאת המצאה אדיפלית ולא אמיתי ולכן לא באמת טיפלו בתופעה הפסיכולוגית. רק מתנגדיו של פרויד, פסיכולוגים ידועים, החליטו שישנו משהו לא הגיוני בעניין זה והתחילו לצאת מהמקום של 'זה לא קיים' אל מקום שזה קיים והרבה. לאט החלו לרדת במספר הסטטיסטיקה, נעשה מחקר באמריקה ע"י אישה חוקרת שלקחה סטודנטיות והגיעה למסקנה שיש יחס של 1:8 מקרים של פגיעות מיניות במשפחה, בעקבות המחקר רצו לסלק את החוקרת מהאוניברסיטה. שנים חיים בעולם ומתנגדים לתופעה הזאת, מאמינים שזה לא נפוץ ומאמינים שגילוי עריות מאפיין אוכלוסייה מאוד נמוכה, ענייה, מקרים בודדים ורק אצל אנשים חסרי תרבות ולא ראויים מבחינה חברתית.

פרויד גרס נזק לתפיסה המשפטית כיוון שהאמין שזה לא קיים ולכן הטיפול גם היה אחרת. רק אחרי שהחברה פיתחה תהליכים חברתיים מסוימים בא הענף המשפטי וטיפול בתופעה זו, שכל זה רק קרה ב1990.

אחרי פרויד, הגיעו הסוציולוגיים שבאו והסבירו את התופעה הזו כאסורה כיוון שזה לא טוב לחברה, לגנטיקה החברתית. יש להם רצון לחבר בין זרמים בחברה, הם מדגישים את מקום המשפחה בתוך החברה, התא המשפחתי מאוד חשוב להתפתחות החברה ומבטיח את קיומה. אם יש פגיעה בהיררכיה במשפחה – יש תא פגום שפוגם בחברה הכללית. הם הכירו בתופעה הזאת ושהיא לא טובה ושצריך לבטל את התופעה לא ממקום של פגיעה בנפש האדם אלא ממקום שזה פוגע בסדר החברתי, המוסרי.

ההסבר הפמיניסטי - שתי גלים עיקריים -

1. שנות ה-20 של המאה הקודמת.
2. שנות ה-70,80 באמריקה 80,90 בישראל.

הגל הראשון הפמיניסטי היה גל שעסק רק בדבר אחד – זכות הבחירה. בצורך להכיר בזכות הבסיסית. הגל הראשון הסתיים בשנות ה-20. רק בשנות ה-70 התחיל לצמוח גל מהפכני פמיניסטי באנגליה ובארה"ב, גל רדיקלי באופיו שבכלל לא דיבר על משהו ספציפי אלא על מהפכה תרבותית, מעמיקה בכל רובדי החברה, ביקשה להתייחס לנשים אחרת, תפסה שהיחסים בחברה בין גברים לנשים הם לא שוויוניים ומותנים בכוח חברתי, תרבותי. התנועה רוצה לעשות שינוי במבנה הפטריארכלי בחברה (האב כראש המשפחה). התנועה הפמיניסטית החלה לעבוד מאוד קשה כדי לשנות את הכוח והשליטה. לתנועה היה 'תהליך ההתבוננות העצמית', נשים החלו להסתכל לתוך עצמן וראו שמצוקתן היא מאוד מסוימת והחלו להתפתח זרמים פמיניסטים מאוד ספציפיים שמעלים לאט את המודעות לתופעת גילוי עריות, ומשנים את הסטטיסטיקה ל 7: 1.

ללא הפמיניזם הווכחני והרדיקאלי – לא היו כותבים על זה, מחוקקים חוקים על זה ולא היו מודעים לעבירת גילוי עריות, זהו הזרם היחיד שטיפל בעבירות מין.

נוצרו 4 זרמים שעשו 2 דברים-

- א. הסבירו יותר טוב מה זה עבירות מין.
- ב. קבע שצריך להעלות את המודעות לפגיעות מיניות בנשים ובילדים במשפחה.

ארבעת הזרמים:

- **הזרם הליברלי** – תוצר של הזרם הליברלי של תקופת ההשכלה, החלו לומר שכל בני האדם נולדו שווים. הזרם הליברלי התחיל לדבר על מצב שבו המטרה העיקרית בחיים זה האוטונומיה, היכולת שלנו החופשית להתנהל, לחיות ולבחור איפה נהיה. הזרם הפמיניסטי הליברלי אומר, שאם כל בני האדם שווים אז גם הנשים שוות לגברים. הזרם אומר לתת לאישה לעצב את חייה בדיוק כמו שגבר עושה זאת, תנו לאישה לבחור את חייה ולעשות בגופה כרצונה, החופש של אדם לעשות את חייו כפי שהוא בוחר. זהו הזרם הראשון שאמר שבנים ובנות ילדים וילדות – שווים. הזרם אומר שילדים וילדות נפגעים אותו דבר ושווים בדיוק אותו דבר מבחינת הפגיעה.
- **הזרם התרבותי** – קבע שנשים לא שוות לגברים אלא נשים שונות מגברים. קרול גילגאן כתבה ספר 'הקול האחר', היא יצרה זרם שבא בתגובה לזרם הליברלי והזרם התרבותי אמר שנשים שונות מגברים, קולן לא נשמע שנים ורק הקול הגברי נשמע. כל ההיררכיה והכללים בחברה הם של גברים. היא אומרת שנשים וגברים נבדלים בתפיסת המוסר שלהם, בצורה שבה הם רואים את החיים. גברים מכוונים במונחים של צדק, תחרותיות, היררכיה. נשים מכוונות סביב קשרים חברתיים, מוסר, מתוך המקום הזה גם המקומות עבודה הם שונים, נשים עובדות בעבודות של עזרה לזולת, תמיכה (אחיות, גנות, מטפלות), עבודה עם המון חברה בעוד שגברים עובדים בעבודות של תחרותיות והשגיות. תפיסת עולם הזו אומרת שנשים מחונכות לטפל ולנחם ומראש השכר נמוך, לעומת זאת תפקידי ניהול ודרגים גבוהים הם תפוסים ע"י גברים. לפי קרול, שנים נשים נפגעו מינית אך קולן לא נשמע, באמצעות השיח הזה העלו את המודעות לקול הנשי שהשתק כ"כ הרבה שנים, והגיע הזמן לשמוע אותו וכך התפתח הזרם התרבותי שעד היום יש לו אותות (גיל פרישה של עובד ועובדת, חוק שכר שווה).
- **הזרם הרדיקאלי** – נוצר בשנות ה-80, בראש הזרם עמדה קתרין מקינן, פרופסור למשפטים, תבעה את המונח המשפטי 'הטרדה מינית', עד אז זה לא היה קיים. הדוקטורט שלה היה בנושא הטרדה מינית בעבודה והיא אמרה שנשים לא שוות לגברים, נשים לא שונות מגברים אלא נשים הן קורבנות של הגברים בשל מיניותן, הן קורבנות לכוח גברי. זוהי תנועה שהביאה את העולם ואת ישראל לחוקק חוקים נגד פגיעות מיניות בנשים, לשפר את עבירות האונס, לתקן את עבירת מעשה סדום, לתקן את בעילה בהסכמה, להמציא את עבירת גילוי עריות. הזרם מסתכל על עבירות מין בראייה מאוד צרה – פשע של שליטה, אלימות במיניות, הפעלת כוח תרבותי. עבירות מין = פשע של שליטה.

בעקבות זרם זה החלו לחוקק חוקים שונים, הוא גם הביא להעלאת המודעות באופן רחב בחברה בפגיעות המיניות בנשים.

- **הזרם הפוסט-מודרני** – בא לידי ביטוי בדיונים שקשורים לאלימות מינית. זרם זה אומר שנשים זה לא קבוצה אחת, כיוון שיש סוגים שונים של נשים (שחורות, לבנות, אשכנזיות, מזרחיות), הזרם אומר שי אפשר לדבר בנשימה אחת על נשים, ישנו הבדל במעמדות בין סוגי הנשים. מחקרים מראים שבמקומות שיש יותר נשים שחורות יש יותר פגיעות ואלימות מינית (שיח אמריקאי). נשים שמצדדות בזרם זה מנסות להראות את הפערים שיש בין קבוצות נשים שמחולקות למעמדות שונים. בתקופה המודרנית התפיסה הייתה שילדים הם רכוש של הוריהם, לא אנשים בעלי זכויות בפני עצמם. רק בשנים האחרונות החלו להכיר בכך שילדים הם בני אדם. ב1959 האו"ם מפרסם את הצהרת זכויות הילד, יש להכיר בזכויותיהם. ב1979 הוכרזה שנת הילד הבין לאומית. ב1987 בישראל פרסמה המועצה הלאומית לזכויות הילד את ההצהרה. ב1989 האו"ם מפרסם את האמנה הבינלאומית לזכויות הילד. בסך הכך במשך 10 שנים קורים האירועים הדרמטיים הללו וזה מכיוון שמספר טריגרם הביאו להליכים הללו. המקרה הראשון שתועד משפטית בעולם זה מקרה של **מרי הלן**, זהו תיק שדיון ראשון לסוגיה שקשורה לזכויות ילדים. היא עברה התעללות קשה במשפחה ורצתה לקבל צד משפטי אך הייתה בעיה – לא הייתה לה את זכות הגישה לערכאות, לא היה שום חוק שמגן על ילדים ומהווה להם עילה לגשת לבתי משפט. לא היו חוקים להגנת הילד וארגונים שפעלו להגנת הילד הציעו לקחת חוקים שמגנים על בע"ח והרי שילד הוא גם בעל חיים, כך החלו להעלות את המודעות למעמד הילדים, ולאט לאט רואים יותר ויותר חוקים שמגנים על זכויות ילדים. בסוף שנות ה80 המדינה התחילה להיכנס לתוך הבית הפרטי, דבר שבעבר זה לא היה במסגרת תפקידם, וזאת מכיוון שהבינו שבתוך הבית הפגיעות הן יותר גדולות מאשר מחוץ לבית. התחילו להכיר במסמכים בינלאומיים בתוך ישראל, התפתחה הסוגיה הזו החל משנות ה50,60. החלו לחוקק חוקים המגנים על ילדים ונוער. **פס"ד נורית פלד** – עסק במורה בכיתה ג' ולימדה את הכיתה לסובלנות. היה ילד אחד בכיתה בעייתי ולא מקובל שהציק לילדים. באמצע השיעור המורה נתנה הוראה לילד לעמוד והרשתה לילדים לעשות לו מה שהם רוצים כל אחד בתורו. ניסו להשתיק את המקרה בתוך ביה"ס אך זה הגיע לביהמ"ש ושם ביהמ"ש אומר שילדים הם אמנם קטני קומה אך הם בני אדם ומגיע להם כבוד כמו למבוגר, זה מקום שממנו היה שטף של החלטות שרואים ילדים ממקום אחר, בעלי זכויות בכל עניין.

כל תקופת הזכויות האדם, הליברליזם, אמצעי המדיה, תמורות בבריאות הנפש, תקופת הנאורות – כל אלה זה הרקע לכוח פוליטי גדול שנותן מקום לשינויים בחקיקה ובפסיקה ודווקא בשנות ה90 יש שינויים עצומים בכיוון זה. משנות ה90 ניתן לדבר מבחינה משפטית על עבירות מין כמו שראוי לעשות.

סיכום סוגיה חברתית: עברנו תהליך חברתי מאוד גדול שהביא לשינוי של הכרה בעבירות מין בכלל והעלאת מודעות עבירות מין במשפחה בפרט. התהליך הגיע באיחור מארה"ב וכשהגיע חולל שינוי בתהליכים המשפטיים והחברתיים. מה הביא להעלאת המודעות? גורמים חברתיים הביאו ליצירת זכויות נשים, זכויות ילדים וכיו'.

מדיניות הענישה בעבירות גילוי עריות

מבחינה תיאורתית תיאוריות הענישה בעולם מחולקות לארבע קבוצות עיקריות לפי תכלית הענישה במעוגנת בהן: הרתעה, שיקום, מניעה וגמול.

1. **לכל קבוצה כזו יש תכלית מרכזית שהיא לב התיאוריה** – לתיאורית הגמול למשל מתייחסים לדרך הקדומה ביותר של תגובה על פגיעה בזכויות – "מידה כנגד מידה" – נקמה. כאשר מוסדות השפיטה התפתחו החברה לקחה את הרגש הזה החברה לקחה את האחריות "לנקום" כמו האדם

הפרטי. שיקול הגמול בכלל לא מסתכל על העברין.. לא רוצים לתקן אותו ולשקם אותו ולא רוצים לשקמו- נטו לנקום בו. הדובר הראשי של התיאוריה הוא קנט שדיבר על החובה המוסרית המוחלטת של חברה להעניש- "ציווי קטגורי". לכן אומרים שבכלא הוא יסבול כי הקודים של האסירים הם גמוליים מאוד- מי שאנס קטין יתעללו בו האסירים עצמם. גם הארט התייחס למודל וקרא לו "כפי שמגיע" אני מסתכל על חומרת העבירה אותו עיקרון של מידה כנגד מידה.

2. **תיאוריית ההרתעה**- כלל הציבור ישמע ויראה על מנת שידעו שאנו רוצים למנוע את הישנות המעשים- אנו רוצים לחנך את הציבור, להרתיעו וניתן עונש כדי שאחרים ימנעו מעשיית אותם מעשים. בנטהם מדבר על עבריינים פוטנציאלים – ברגע שידעו שהעונש גדול הם יירתעו. הגישה הזו אומרת שהחוק הפלילי מכיל איום בעונש ומי שלא מצוית מפעיל את האיום מהכוח אל הפועל. ופה צריך להתייחס לפרופורציונליות. התיאוריה ההרתעתית מסתכלת על התועלת של החברה- להרתיע מהישנות הנזק וככל שהעבירה חמורה יותר כך נרצה להרתיע יותר.

3. **יש להגן על שלום הציבור ע"י הרחקה של העברין מהחברה**- כלא- הטלת עונש מאסר האורך ייקבע לפי המסוכנות שלו- התכלית היא שלילת האפשרות שלו לבצע. הבעיה הגדולה פה היא שאנו מסתכלים על מסוכנותו כלומר צופים פני עתיד עד כמה הוא מסוכן והשאלה היא האם ראוי לאסור אדם על משהו שהוא לא עשה.

4. **שיקום**- שילובו בחזרה החברה. אנו מסתכלים מה גרם לעבריינות ואיך נטפל בזה השאיפה היא לתיקון העברין ולשפר אותו- לגרום לו להבין שהפגם המוסרי שקיים בעבריים זה משום שהוא קורבן לסביבתו ולמציאות החיים שלו.

אפשר לראות שכל שיקול הוא אחר לחלוטין ומה שמדהים שכל התיאוריות הללו הן כלים שלובים בישראל. הפתרון שמסתמן בדרך- בעקבות ועדת גולדברג שעסק בשיקול דעת שיפוטי, אך מעניין אותנו לדעת האם ביחס לעבירות מין במשפחה יש תבנית ביחס לשיקולי הענישה של עבריינים בעבירות מין. ד"ר עציוני עונה שיש שינוי מאוד גדול בשנים האחרונות אנו רואים מגמה מסוימת ביחס לעבירות מין במשפחה. סעיף 351 עונש המאסר הוא 20 שנות מאסר. 4 יותר מאינוס רגיל. זו קביעה מ- 1990 הקביעה יצרה תהליך שהופך ליותר ברור בשנת 2000. ד"ר עציוני אומרת כי היום יש החמרה בענישה – אם זה היה 10 שנים זה הופך להיות 20, באופן ניכר רואים שינוי חד להחמרה ביחס לעבירות מין בקטינים.

פרוצדורה

הליכים שלפני הגשת כתב האישום- אחד המאפיינים המיוחדים של עבירות המין במשפחה זה החשיפה והדיווח המאוחרים שמאפיינים את העבירות הללו ולעיתים שנים רבות לאחר שקורבן העבירה הפך לבגיר. שיהיו בדיווח, בהשוואה לעבירות מין רגילות. תובנות אלה הן פסיכולוגיות. ממה נובע הדיווח המאוחר?-

- יש דינמיקה מיוחדת של עבירות מין במשפחה בהן הקורבן נתון במשך שנים ארוכות לשליטתו ומרותו של הפוגע פיזית ונפשית. דבר זה כשלעצמו משהה את הדיווח.
- יש מנגנוני הדחקה שמאפיינים את העבירה הזאת.
- יש חוסר רצון של הקורבן לפרק את התא המשפחתי, לא רוצה לגרום למאסרו של אביו, לפגוע ביכולת הכלכלית של המשפחה ולכן משהה את גילוי הסוד.
- קורבן גילוי עריות הופך באיזושהו שלב למושא ניצול פסיבי, הוא מפתח אדישות ביחס לניצול המיני. בתחילה הוא נשלט ע"י המרות של ההורה, אותה מרות שטבועה ביחסי הורים וילדים ובהמשך את המרות הזו מחליפה תחושה של אשמה ובושה, כשהוא מבין מה קרה, המשפחה שלו, הפגיעה בו וזה מתלווה להשתקת המעשים.
- הרבה פעמים ההורה מאיים בשרשרת של אירועים שיקרו אם הקורבן תגלה מה קרה, האיום לכך שאם לא ישתפו פעולה מביא לכך שמששים את הגילוי.
- האשליה שאדם מפתח שהוא זה ששולט במצב, שהתא המשפחתי לא התפרק בזכותו.

- ערכים של שמירת הכבוד לאב ואם הם מאוד גדולים וחזקים יותר מקבוצות חברתיות אחרות וזה מה שתורם למניעת הדיווח. לא רוצים לפגוע באבא, גם אם עשה את המעשה הכי חמור צריכים לסלוח לו.

מכל הסיבות הנ"ל ועוד אחרות, ההתיישנות על הדיווח בעבירות מין במשפחה הוא כמה שנים, ארוך זמן. מנגנוני הגנה זה התייחסות לאותו מידע עדכני ומדעי עבור אובדן הזיכרון כתוצאה מחשיפה לטראומות. זה מסביר למה בין היתר, אנחנו למעשה לא מדווחים ומשהים את הדיווחים. מקרים אלה מעידים על כך שחשיפה לטראומה כמו זו שנלווית לגילוי עריות גורמת לחשיפה מושהית של המעשים, לדיווח מאוחר של המעשים. ההתמודדות עם הטראומות היא באמצעות מנגנוני הגנה שהם למעשה כל מיני טכניקות שמפתחים האנשים כדי להימנע מקונפליקטים.

יצר איזשהו משהו שיעזור לו להתגבר על רגשות לא נעימים שעומד לחוות. מדובר במצבים של טראומות. לעיתים עושים זאת לא במודע, אלא כי מראש יודעים שלא רוצים להיות שוב בסיטואציה הלא נעימה הזאת. המנגנוני ההגנה השכיחים ביחס לעבירות גילוי עריות הם רבים למשל- עצירה- סוג של מנגנון הגנה שגרם להימנעות מלחשוב על מצב שגורם לחץ עוצרים את המחשבות הקשות, או הכחשה- התעלמות מכל מיני אלמנטים מאיימים של מצב טראומטי כזה או אחר, או פירוש מחדש של סיטואציות שהופכת את הסיטואציה לחות מאיימת, או רציונליזציה- לתת הסבירים הגיוניים להתרחשות, לפשט את זה. אחד המנגנונים השכיחים ביותר זה הדחקה- שכיחה סלקטיבית של המקרים או אובדן זיכרון- התנהגות שיוצרת שינוי במחשבות כלומר, אדם לא מקשר הרבה פעמים מידע מסוים באופן הגיוני. אתה בעצם צופה מבחוץ על המעשה, לא מחבר אותה לעצמך.

הרבה קורבנות מתארים התנתקות מגופם בעת התקיפה, הם מנותקים, נמצאים במקום מרוחק יותר. זה הופך לאובדן זיכרון שמאפשר לילד להיות נורמאלי. הילדים עושים הפנט עזמי ואז מוקד הקשר הופך להיות צר יותר ויותר והם מסוגלים לזכור רק דבר אחד למשל ציור על הקיר או רעש שהיה בזמן התקיפה אבל כל שאר הדברים נשכחים כמו עוצמות הכאב. הרבה מאוד מחקרים מצאו שכל מנגנוני ההגנה שהילדים מפתחים פוגעים בקליטת הזיכרון, באחסון הזיכרון וגם בשליפתו מאוחר יותר.

טענת הנגד היא טענה שאומרת שלא יכול להיות שאדם שכח את הטראומה ופתאום נזכר מטיפול פסיכולוגי שעובר למשל. ומולם עומדת התפיסה השלטת היום שיכול להיווצר דבר כזה ומכאן יוצא הכלל משפטי שמאמץ את התפיסה הזאת

משפט

המשפט הפלילי תמיד צופה פני עבר וחוקר את האמת.

1990-2007

מס' התיקים שנפתחו בגין עבירות מין במשפחה ב1990 הוא 15 תיקים.

מס' התיקים שנפתחו בגין עבירות מין במשפחה ב2002 הוא 402 תיקים.

מס' הפניות בגילוי עריות שהיו בשנת 1998 הוא 1500 פניות של קורבנות גילוי עריות לאיגוד לסיוע נתקפות מיני.

ישנו פער עצום במספר הפונים מידי שנה בגין תקיפות פגיעות מיניות לבין מס' האנשים שמגיעים להליך משפטי.

נתוני משרד הרווחה:

בשנת 1999 ילדים שנחקרו – 5029 ע"י חוקרים של משרד הרווחה (נפגעי פגיעות מיניות כלליות, התעללות במשפחה, פגיעות מין, חשודים ועדים). 7% היו עדים לעבירות מין, 6% היו חשודים בעבירות מין, 40% היו נפגעים של עבירות מין כלליות בידי זר, 45% היו נפגעים של תקיפות מיניות בתוך המשפחה.

בשנת 2002 נפגעי פגיעות מיניות במשפחה היה 56%, מתוך 8200 ילדים שנחקרו באותה שנה, אך יש רק 402 תיקים שנפתחו באותו זמן.

ישנו מודל שנקרא **NBC** (naming.blaming.claiming) בעבירות מין במשפחה תהליך זה הוא ארוך שחלק גדול ממנו נעשה בבליימינג ולא ממשך לביהמ"ש.

הרבה פעמים קורבן לא מודע למצב שהוא נמצא והוא עדין לא נמצא בשלב של ה'ניימינג'. במצב שכבר הקורבן עבר את שלב ה'ניימינג', הקורבן צריך להגיע לשלב ה'בליימינג' ולהטיל אשמה על אביה, זהו תהליך שצריך לעבור אותו בדרך אחרת בתוך המשפחה. כאשר קורבן הגיע לשלב ה'בליימינג' עליה לעבור לשלב 'קליימינג' שבו היא מתרגמת את כל מה שהיא עברה כל החיים לבתי משפט, עו"ד, חקירות, עדות. **לכן שתי דברים קורים:**

- 1) פער עצום בין הבקשה לעזרה לבין המקום שבו המשפט נותן מענה.
- 2) מנקודה אחת לשנייה עובר הרבה מאוד זמן ובסוף העבירה מתיישנת. מודל זה שינס את המערכת המשפטית להתמודד אחרת עם עבירות המין במשפחה, כיוון שעובר כ"כ הרבה זמן בין שלב לשלב ולכן מבחינה משפטית מדברים בעקבות תובנות שהן בכלל לא משפטיות אלא ניתוח סוציולוגי והיבטים פסיכולוגיים ופסיכיאטריים.

משוואת הערך המוגן

ערך חברתי מוגן עומד מאחורי על עבירה. כל איסור נובע מכך שאנו רוצים להגן על ערך קדושת החיים, רוצים להגן על טוהר המידות, מנהל ציבורי תקין.

הדיון הוא מאוד רחב, בשיח המהותי ערך חברתי מוגן חלק מיסודות העבירה, כשבוחנים את הכתבים של פרופי' פלר ופרופ' קרמניצר, מוצאים שמבנה העבירה מורכבת מיסוד עובדתי, נפשי, עושה העבירה והערך החברתי המוגן – אובייקט העבירה. בעבירת 'גילוי עריות' בעבר במדינות אחרות נחקקה כדי להגן על החברה, המשפחה. לא דיברו על הגנה על האדם אלא הן באו לעשות סדר חברתי. הקורבן נתפס כפתיינית – אם היא לא הייתה מתלבשת כך היא לא הייתה גורמת לאביה לא לעמוד בפרץ התשוקה, זה היה חלק מן השיח של הדין המהותי במשך שנים.

עבירת גילוי עריות המודרנית הגיע אלינו כשהיא הייתה במצב אחר, כאשר היא באה להגן על האוטונומיה האישית של האדם, שלמות הגוף ושלמות הנפש, החירות, הכבוד. הערך החברתי המוגן המודרני כיום הוא ערך שמדבר על האדם במרכז, שם את הילדה במרכז הבמה ולא את הקהילה או המשפחה (כיום), עדין יש קבוצות מסוימות בישראל שמתייחסות לזה כאל הקהילה ולא כאל הקורבן כמו למשל אצל החרדים וקבוצות מיעוט). רק השיח המודרני בשנות ה-2000 הביא את הקורבן למרכז, גרם לכבוד אנושי סגולי, כבוד האדם במובן הבסיסי, כבוד במובן החוקתי – דבר שהחברה חייבת לנו. כבוד במובן המוסרי – לא יתייחסו לאישה כאל חפץ, אובייקט לשימוש חשקים מיניים.

סעיף 351 - עבירת התנהגות, עבירה שותקת ביחס ליסוד הנפשי, בעלת מחשבה פלילית (לפי ס' 19), לפי ס' 20 מודעות לטיב המעשה, לקיום הנסיבות. כדי שעבירה תשתכלל צריך להראות שאב שפגע בביתו ביצע מעשה בעילה ושמדובר בבת משפחה ושהיא קטינה וכמובן שהוא בעל אותה/עשה מעשה סדום. תוספת הנסיבה 'קטיין וכן משפחה', מחמיר את העבירה. מחשבה פלילית זה רק רכיב ההכרתי, מודעות לטיב המעשה ומודעות לטיב הנסיבות. כשרות פלילית- תנאים מינימליים שצריך לעבור אותם: בגרות דעת, תקינות רוח וגילו של אדם. רק כשהוא עובר את התנאים האלה הוא נכנס לקטגוריה של 'מבין את החברה'. גיל האחריות הפלילית בישראל הוא 12.

'עושה העבירה' – מנסה לבחון האם יש מאפיינים מיוחדים לעבריין המין, האם יש אפשרות להגיד שהאדם הזה יהיה עבריין מין ובמיוחד במשפחה. אין עבירה ללא עושה בעל כשרות.

עד גיל 12 ללא אחריות פלילית כלל, לא מתנהלים עם הילדים מבחינה משפטית אלא רק רשויות הרווחה מטפלים בעניינים הללו.

12-18 בעלי אחריות פלילית קטינים, מתנהלים בבימ"ש לנוער. 'תקינות הרוח' – אי שפיות הדעת. ס' 34 ח לחוק העונשין מדבר על אי שפיות הדעת, זהו סעיף שעבר תיקון ותהליך גדול בפסיקה. **הסעיף מדברת על שני תנאים:**

- 1) להבין את אשר הוא עושה או את הפסול שבמעשיו – תקינות שכלית.
- 2) להימנע מעשיית המעשה, האדם יודעת מה מותר ומה אסור ולמרות זאת הוא ממשיך לעשות את האסור כי הוא לא יכול לשלוט על מעשיו בגלל מחלת נפש – תקינות הרצונית.

מחלת נפש גורמת לו להיות נעדר כשרות פלילית, במובן של שליטה על ההתנהגות, כלומר כוח פנימי בלתי נשלט דוחף אותו לעשות את המעשה האסור למרות שהוא יודע שזה מעשה אסור. 34 ח' אומר שמחלת נפש יכולה לפגוע בבנאדם ב-2 המובנים הללו. זהו סי' שהרבה משתמשים בו אך היום פחות כי מודעים למה נותן פטור למחלות נפש מאחריות פלילית. כיום פחות אנשים נהנים מהפטור הזה, כדי לאבחן בן אדם למחלת נפש עובר הסתכלות יסודית ע"י רופאים וברוב המקרים ניכר שהם לא ייהנו מהמצב הזה. יש כללים מאוד ברורים מי חולה במחלת נפש ומי לא.

אחת הטענות הכי פופולריות שיכולה להיטען בהקשר של גילוי עריות זה 'אי שפיות הדעת', הרבה מאוד עברייני מין במשפחה טענו שהם לא שפויים בדעתם. במאה הקודמת באנגליה הרבה עברייני מין לא עמדו כלל לדין פלילי כי נתפסו כלא שפויים בדעתם.

רק במרוצת השנים שהבינו שזה מתן פרס לעברייני מין מהסוג הזה, ולא מדובר במחלת נפש שפוגעת בכושר השכלי אלא מדובר במצבים אישיותיים שונים שלא מגיעים כדי מחלת נפש, אז הבינו שאי אפשר להסתכל על הקבוצה הזאת כקבוצת חולי נפש. אין אפיון מיוחד של מחלת נפש, ולכן הרבה מאוד חוקרים שבחנו האם יש אישיות מיוחדת לעברייני מין היו כאלה שלא היו להם תשובות חד משמעיות, יש מחקרים שאמרו שיש מאפיינים מיוחדים לעברייני מין במשפחה (אלכוהוליסטים, סוציו אקונומי נמוך, נרקומנים) מעין סטיגמה, תפיסה פרימיטיבית ביחס לעבריינים האלה. אך היום אנו יודעים שזה לחלוטין לא מדויק, אי אפשר לאפיין עברייני מין במשפחה, אי אפשר לאפיין קרימינולוגית עברייני מין במשפחה, הם יכולים להיות מכל מיני סוגים. הרעיון הוא שאולי יש דברים מסוימים פסיכולוגיים שאפשר לאפיין אותם, אך לא מצב של מחלת נפש, יש הבדל עצום. יש הבדל בין השיח הפסיכולוגי לבין השיח הפסיכיאטרי.

יש חלוקה מסוימת של אבות שהם עברייני מין, ניסו לחלק אותם ל-3 סוגים:

1. רואים את בנותיהם כרכוש הפרטי, מנמקים את היחסים כניסיון להגן עליהן מהסכנות שבחוץ, מנסים ללמד אותן את עובדות החיים.
2. אבות שטוענים שהם לא עושים דבר רע אלא להיפך – הם מפנקים אותן, מתנהגים אליהן יפה וטוענים שהם באמת מרגישים אהבה כלפי ביתם.
3. אבות שמכחישים כל קשר לבנותיהם.

עשו מחקרים קרימינולוגיים על עברייני מין שתקפו קבוצות של ילדים וחילקו אתם לשתי קבוצות עיקריות:

1. **עברייני מין עם קיבעון** - הנטייה המינית שלהם היא מכוונת כלפי ילדים בגלל ליקוי חברתי מיני בהתפתחות שלהם. יותר נוטה לפדופיליה.
2. **עברייני מין נסגניים** - הנטייה המינית שלהם מכוונת כלפי ילדים אבל זה נובע מתוך לחץ חברתי, רקע חברתי לא טוב הנטייה המינית היא כלפי בני גילם ובגלל זה שאין להם בנמצא בני גילם. יותר נוטה לגילוי עריות.

מבחינת אישיות ויכולת להתנהל ולהגיע לביצוע העבירה יש הבדל עצום בין פדופיליה לעבירות מין במשפחה. הערכת המסוכנות שאנו גוזרים מחוק הגנת הציבור אנו מעריכים מסוכנות אחרת בין שני המקרים.

שמדברים על גילוי עריות מדברים על אדם שמחליף את הקונפליקט שיש לו עם מבוגר עם ילד. (לא פדופיליה). מחקרים מראים שעבריינים אלה יכולים לסבול מכל מיני בעיות. אין דבר שמאפיין אותם ספציפית, הם יכולים להיות נורמטיביים כלפי חוץ, אך בעיות חברתיות שונות או התמודדות עם לחצים בצורה לא טובה, רוב המחקרים מגלים שאין להם סטיות מיניות חריגות, רובם קיימו יחסים חברתיים תקינים עם הסביבה.

הצדדים לעבירה

עבירות מין במשפחה נתפסו במשך הרבה מאוד זמן כעבירות של עברייני אחד מרכזי ישיר עיקרי, מבצע אחד. בשנים האחרונות גילינו שעבירות אלו שחשבנו שהם של עברייני אחד נעשות בשותפות, בביצוע בצוותא. שאנו מסתכלים על החוק רואים את סעיף 29 שמדבר על המבצעים של העבירה. עבירות מין במשפחה קורות יותר במבצעים ולא עם מבצע אחד.

לדוגמה: ילדה בת 8 אמרה שהיא נפגעה 3 שנים על ידי אביה. אביה הודה ואמר שגם אחיה בן ה-17 פגע בה אתו. זהו תיק של משפחה חרדית שהאב ושלושה בנים פגעו בשתי בנות קטנות בבית. תיק קשה להחיל כי זה היה קבוצתי, לא מקרה של עבריין אחד.

יש עבריין שמבצע עבירות מין, ויש פדופילים, אין דמיון ביניהם זה לא אותו דבר (אדם שפוגע בילדו זה לא אותו אדם שמבצע עבירות מין בקטינים). קרימינולוגים שנים ניסו למצוא מאפיין לעבריין מין במשפחה, אך בתחום הזה לא ניתן כיוון שאין מאפיין מסוים כקבוצה. מבחינה משפטית זה לא נכון לעשות הבחנה בעבריין מין במשפחה, כל אחד יכול להיות בתוך הקבוצה הזאת ולהיות במקום הזה.

סיוע

מסייע זה אדם שמקל ומאפשר בכל דרך את הקלת ביצוע העבירה, סי' 31 לחוק העונשין. כאשר מדברים על סיוע, הרבה פעמים הגורם המסייע לעבירות מין במשפחה הוא האימא. האם שנתפסת כמסייעת היא לאו דווקא מסייעת אלא מבצעת בצוותא - לכאורה היא לא מתכננת עם העבריין והיא לא נמצאת אתו במזימה העבריינית, כיוון שיש כל מיני

דרגות של מעורבות אימהית:

1. אימהות שדוחפות את הילדים שלהם ליחסי גילוי עריות – דוחפות באופן פעיל את הילדים לעשות את התפקידים האימהיים וגם להיות הכלי לסיפוק יצריו של האב.
  2. אימהות שיודעת אך שותקות, פסיביות למעשים – הן אמנם לא דוחפות אבל הן יודעות ולא עושות דבר.
  3. אימהות שיעשו הכול כדי להפסיק את העבירות מן שבתוך המשפחה, זוהי הדרגה עם האחוזים הכי נמוכים של נשים, 3%-4%.
- הדיון סביב האימא המסייעת זה חמור מאוד והיא נתפסת כמבצעת בצוותא, רוב האימהות במשפחות שיש בהן עבירות מין מצד האב הן יודעות ו'עוצמות עיניים'. לאם יש משקל מאוד גדול, המקרים ה"קלים" שבעבירות מין אלו מקרים שבהם האימא חושפת את המעשים בגיל צעיר של הילד, אם היא לא עוצרת אזי שההתעללות ממשיכה שנים, ולילד נגרם נזק רב. אונס חד פעמי הוא טראומתי לקורבן, קל וחומר שעבירות מין במשפחה נעשות באופן קבוע ע"י אדם שקרוב לקורבן, וברגע שלא עוצרים את ההתעללות היא גורמת לנזק נפשי והקורבן לא יוכל להיות לעולם בריא בנפשו.

שידול

פחות רואים, אך גם עלול לקרות כמו למשל: אב שמשדל את בנו לאנוס את אחיותיו. הוא לא רק מבצע אלא משדל. מבחינת הענישה זהו אותו עונש, אך האב גם ביצע וגם שידל את בנו לבצע מעשים. מבחינת הענישה בישראל, הענישה היא מצטברת, לוקחים את המעשה הכי גרוע ואת כל השאר מכניסים בתוך זה.

יש המון חוסר היגיון ביחסים שבתוך המשפחה, אי אפשר להבין את האימא שרואה מהצד מה נעשה לילדיה והיא לא עושה דבר, אך אי אפשר לשפוט אותה, אישה שהיא קורבן וגדלה במציאות של ניצול מיני והחפצה, זה העולם שלה וזה מה שהיא מכירה ולכן היא מעבירה את זה הלאה ומתעלמת מההתעללות ובילדיה.

התיישנות

לקראת סוף שנות ה-80 נוצר שיח בנושא עבירות מין ולכן השיח החקיקתי בא לידי ביטוי גם בפסיקה. אם החברה החליטה להעלות את המודעות אזי שיש לזה ביטוי בערך המוגן של העבירה, בערך של הצדדים לעבירה, בסייגים – כל זה הוא דיון משפטי מהותי. ישנו סדר דין פלילי שקבעו בו שלכל עבירה יש מספר שנים לחיות, עבירות מין במשפחה זה עבירה מסוג של פשע, התיישנות על עבירה מסוג של פשע היא 10 שנים מיום שהתבצעה העבירה. תאורטית ילד שנפגע בגיל 10, יש לו עד גיל 20 להתחיל הליך משפטי. מהר מאוד גילו ש-10 שנים זה בכלל לא רלוונטי בעבירות מין במשפחה כיוון שהילדים הם תחת

אימה ומרות, לכן תיקנו את חוק העונשין ל-10 שנים מגיל 18. ז"א שיש להם זמן עד גיל 28. אחרי מס' חודשים החל דיון בכנסת שלפיו גילו שגם ה-10 שנים הללו לא מספיקות כי יש אופי מיוחד לעבירות מין במשפחה, יש להן עוצמה של השתקה אדירה ורבת שנים. המעבר מניימינג לבליימינג ולקליימינג הוא מאוד ארוך, עד שהקורבן מגיע להבנה בכלל של מה שעשו לו. בכנסת היה דיון: חלק אמרו שצריך להוסיף עוד 20 שנה, חלק ביקשו לבטל לגמרי את ההתיישנות.

תיקון 72 לחוק העונשין אומר שזה לא מספיק עד גיל 28, לכן בשנת 2002 הוסיפו כלל שאומר ש-10 השנים של ההתיישנות יחילו לספור מגיל 28, ז"א ניתן יהיה להתחיל הליך משפטי עד גיל 38. **בארה"ב** - לרוב החוק פותר את הבעיה אך אם הוא לא יש כמה דוקטרינות שתסייענה לנוף.

1. **דוקטרינת הפשע המתמשך** – הדוקטרינה אומרת שיש עבירה שלמה (רק כך ניתן להתייחס אליה כעבירה אחרת מדובר בניסיון- התקיימו כל יסודות העבירה). בשורה של פסקי דין בית המשפט אמר שעבירת המין במשפחה לעיתים לא הושלמה ולכן לא נכון להתחיל לספור התיישנות ולכן לא ניתן לספור את ההתיישנות... כך שאדם שחי בביתו.. הוא במרותו ובשליטתו של העבריין ולכן הוא עדיין חי בפחד ולכן הפשע מתמשך. ייתכן שהפגיעה המינית הייתה בגיל 15 אך כל עוד הילדה הזו גרה בבית הוריה המרות והתלות הם חלק בלתי נפרד מהעבירה- כך שאם היא הגיעה לגיל 25 ולא התלוננה ובגיל 24 יצאה מהבית מהרגע שהיא יצאה התחילה תקופת ההתיישנות. כל עוד יש תלות ומרות – גם אם לא אונסים אותה הפשע לא הסתיים. יש פה הרחבה מובהקת של ההתיישנות. החשש לספוג את הדוקטרינה אצלנו הוא הצפת בתי המשפט והעללת עלילות. כרגע בישראל אין דוקטרינות שיפוטיות בכלל- מסתמכים על החוק.

אחד מהמקרים בארה"ב בהם הופעלה הדוקטרינה **פס"ד דניאלסקי** - ילדה נוצלה ע"י אביה החורג במשך 7 שנים כשהוא התחיל שהיא הייתה בת 9 ולמרות שהיא סיפרה לאמה על המעשים זו לא עשתה שום דבר ויותר מזה לקחה באחד המקרים חלק פעיל. התיק התיישן ארבעה חודשים ע"פ החוק במינסוטה אך בית משפט לערעורים במינסוטה קבע שכשקיים בניצול מיני אלמנט של סמכות, מרות ותלות – הניצול/הפשע הופך להיות פשע מתמשך- ההתמקדות בפס"ד היא במרות ובתלות, האלמנט הזה מונע דיווח. לאור זאת קבע בית המשפט שהעבירה נמשכת עד להפסקת המרות והתלות. למעשה, המרות היא זו שמנעה את השלמת העבירה- השליטה בה מנעה את סיום העבירה ולכן מרוץ ההתיישנות לא התחיל. היה מקרה אחר שהופעלה הדוקטרינה של הפשע המתמשך מקרה ג'ונסון שם דובר בילדה שאביה ניצל אותה מינית והוא היה שריף, איש חוק, והוא איים עליה שאם היא תגלה הוא יכלא אותה והוא עשה זאת- סגר אותה סמוך לתא של עבריינים בגירים שמה שמפריד זה רק הסורגים- וכך היא לא גילתה וכאם גם בית המשפט אמר שלמרות שחלפה תקופת ההתיישנות זה ממש לא רלוונטי העבירה הסתיימה רק שהילדה כבר לא תחת המרות והתלות שלו – רק ברגע שהיא יצאה הושלמה העבירה ואפשר להתחיל לספור ואז כבר לא הייתה בעיה כי היא הגישה בתקופה ולא אחריה. בית המשפט קיבל את התיק הזה אחרי שהחוק קבע שהעבירה התיישנה. בפס"ד פרנצ' בית המשפט לא רצה ליישם את הדוקטרינה כי הבחורה לא הייתה בבית וזה מדגיש עד כמה האלמנט של המגורים המשותף הוא פרמטר.

הערה: הדין האזרחי שלנו קבע עד 2007 שההתיישנות היא 7 שנים מגיל 18 כלומר ניתן להגיש תביעה אזרחית עד גיל 25 לעומת הפלילי – 38. ב-2007 תוקן החוק האזרחי – סופרים את ה-7 שנים מגיל 28 אז זה עד גיל 35 אז גם היום יש פער של 3 שנים מהחוק הפלילי- אך עדיין הפער קטן יותר.

טיעונים בעד ונגד התיישנות: אחד הנימוקים הבולטים בעד זה שאחרי הרבה מאוד שנים הפגיעה בקורבן קהתה- ולכן באותה נשימה אין אינטרס ציבורי. טיעון אחר- ראוי למחול למי שעבר עבירה ושימשיך עם מסלול חייו. כשחשבו על התיישנות התלבטו מאוד לגבי הטיעונים הללו- נקבע באופן חד משמעי שהטענות הללו לא מתאימות שהרי למחול= להתיר מרוצת הזמן בכל מקרה מעלימה ראיות- עדים, מסמכים וכיו"ל- לכן אם הוא לא יכול להתגונן נקבע גבול וחיים לעבירה. כמו כן יש את ההנחה שאם אנו קובעים תאריך מסוים להתיישנות זה מעודד את הקורבן להגיע לרשויות האכיפה – זה קטליזטור עבורו לפעול תוך פרק זמן סביר שיחקרו. ואנו יודעים שכל התמריצים שבעולם לעיתים לא יועילו לקורבן.

היתרון של הדוקטרינה היא המודעות לכך שהקורבן לא מדווח בשל הנוכחות המשמעותית של העבריין בחייו של הקורבן.

2. **דוקטרינת הפשע המוסתר**: זהו גם חריג למקרה ההתיישנות. פשעים לא מתגלים בד"כ – העבריין יעשה הכול כדי להסתיר את העבירה אך מניחים שברגע שההורה עושה מעשים אקטיביים להסתרת הפשע אז אין מקום להתחיל לספור התיישנות. פה לא בודקים שליטה ומרות אלא מתמקדים במה שעשו ההורים כדי להסתיר- העבירה מושלמת לאחר שחדלו לעשות מעשים אקטיביים של הסתרה- גם אם אתה לא אונס אתה ממשיך לאיים ולהפחיד ולכן העבירה לא הושלמה- ברגע שזה מסתיים אפשר להתחיל לספור. גם דוקטרינה זו הופעלה זה לא שהוא אומר לה לא לגלות אלא שהוא מסתיר באופן אקטיבי. מדובר בהפעלה מאוד מיוחדת של איך אנו מבינים את העבירות, במילים אחרות בית המשפט אומר כי החוק מצוין פשוט הוא לוקח שיקול דעת מתי להתחיל לספור- או שהוא לא תחת מרות ותלות או כשמפסיקים להסתיר את הפשע.

במשפט פלילי יש לנו חוק בישראל אין פסיקה שמגמישה את החוק כמו בארה"ב יש את הדין הפלילי עד גיל 38 ויש את הדין האזרחי בעקבות התיקון עד גיל 35.

סעיף 26 להצעת חוק ההתיישנות- הוצע כי בכל מקרה בו קבע בית משפט בהליך פלילי בפס"ד חלוט שהנאשם עבר עבירה של גילוי עריות (הורשע לפי ס' 351) בתביעה נגררת בהליך אזרחי לא תשמע טענת ההתיישנות. – אם הוא הורשע בהליך הפלילי ואח"כ יהיו תיקים בנוגע לזה באזרחי אין התיישנות!! זו הצעת חוק בלבד.

היום אם היא קיבלה פס"ד חלוט פלילי ועכשיו היא בת 35 ויום היא לא יכולה ללכת לדין האזרחי כי התיק התיישן בדין האזרחי.

5582/09 ע"פ פלוני-השופטים רובינשטיין דנצינגר ועמית(שנתן את הפס"ד). בגיל 26 הגישה המתלוננת תלונה נגד אביה שמאז שהייתה בת 4 ועד גיל 10 הוא ביצע בה מעשים מגונים ומעיש אינוס רבים היא טענה כי רק בגיל 23 הגיע לתודעתה. האב הורשע במחוזי פה אחד ואילו בעליון זוכה. כל התיק ניסוב סביב השאלה האם ניתן להרשיע את האב על סמך אותם זיכרונות מודחקים מושהים שמשוחזרים בהדרגה או שמא מדובר בסוגסטיה- זיכרון מדומה שהחזירו בה. בארה"ב דנו בזה 10 שנים קודם ונקבעה שיש כזה דבר זיכרון מודחק (המתנגדת אליזבט הייתה אפילו עדת מומחה של האב) מצד שני אומרים שיש כזה דבר מנגנון הגנה- הדחקה. פסק הדין אומר שיש דבר כזה דבר זיכרון מודחק אולם בנסיבות הללו יש בעיות ראיות של ספק.

מודל הענישה בישראל- מודל הענישה המעורב

במסגרתו השופטים מתחשבים בכל שיקולי הענישה והשופט ברק בפס"ד "האנס האדיב" אמר שכל אחד מהשיקולים הם לגיטימיים- לא עומד שיקול אחד אלא מכלול השיקולים תוך כך ששיקול אחד גובר על שיקול אחר... אך עדיין התוצאה היא למעשה פשרה של השיקולים שמביאים אותה בחשבון.

פס"ד רע"ב 11860/05 פלוני מלמד על שיקולי ענישה- ימים ספורים. מסופר על נאשם בן 80 שהורשע בעבירה של אינוס נכדתו ילידת 84 מגיל 6 עד 10 ובין הכרעת הדין לעונש התגלה שהוא הולך למות אז עו"ד פלדמן רצה להמיר את עונש מאסרו למאסר על תנאי כדי שיוכל למות בקרב הנכדה. רובינשטיין מנתח את הביטוי "ימי ספורים". הדיון של רובינשטיין הכי חשוב. הוא דן ב"סופניות" של חייו של אדם. פסק הדין הזה "מתזיק בציפורניים" את עונש המאסר לעבירות מין במשפחה, הרי הייתה דעת מיעוט על העונש החמור שקיבל מידי שמייים – אולם דעת הרוב לא וויתרה על עונש המאסר... גם אם הוא יהיה מספר חודשים ורק אם נראה שמצבו מדרדר אז נשחרר אותו. פסק הדין מחבר את כל הקצוות בנוגע לגישה המשפטית בעבירות הללו.

ניתוח מאמר- האם פסיכולוגיה יכולה לשמש כ"מקדם הגנה"?- מאת ד"ר לימור עציוני

חלק א'-מבוא- הסבר על מה הולכים לדבר ולחקור.

חלק ב'- תיאור התופעה- הקשר שבין אלימות לבין גילוי עריות, תיאורים של גילוי עריות מהתנ"ך, הגילוי המפורסם של זיגמונד פרויד לגילוי עריות- פנטזיות מיניות מודחקות.

בנוסף, חקיקת חוקים שמונעים קשרי משפחה שנועדו להגן על היחידה המשפחתית.

מחקר שנערך בישראל ב-1994 במסגרת רמב"ם בחן ובדק את שכיחות התופעה של התעללות מיני בילדות בעברם של מבוגרים בישראל.

שני גורמים היוו את הבסיס לשינוי בתופעה ביחס לתופעה:

1) שינוי במעמד הקורבן הפלילי, שנוצר על רקע השינויים במעמד הילד, חוקי יסוד וזכויות האדם.

חשיבות המהפכה החוקתית. גישה זו קשורה קשר אמיץ לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

חקיקת סעיף 354 לחוק העונשין אשר קובע סייג להתיישנות עבירות מין בקטין.

2) תמורות שחלו במעמד האישה ותרומת התנועה הפמיניסטית על זרמיה השונים להעלאת המודעות ולעיצובו של ערך חברתי מוגן מודרני באמצעות האיסור על גילוי עריות.

התיאוריות השונות, כולן כאחת, הציבו את האישה בחזית הבמה החברתית.

היסוד הנפשי שנדרש, אם נדרש, היה ידעה על מערכת יחסים אסורה. לפי חוקים אלו, עצם היחסים בין הצדדים עצמם עשו את המעשה המיני למזיק.

ניתן לזהות את השינוי בגישת המחוקק בהתייחסו לעבירת גילוי העריות, מחוק שעניינו הסדר מערכת הנישואין וסדר חברתי לעבירה נגד אדם. מקרים של גילוי עריות טופלו לפי חוקי האונס. אונס סטטוטורי וגילוי עריות חולקים יסודות משותפים. לשם כך נדרש להוכיח כי התקיימו יחסי מין מלאים בין הצדדים. בנוסף ישנה חשיבות רבה לאופי הקרבן, לשמה הטוב, לאורח חייב ולצניעות המאפיינת אותה, וזאת משום שההגנות נבעו ביסודן מההגנות ע"פ חוקי האונס. מרבית יחסי גילוי עריות מתחילים לא עקב אלימות והפעלת כוח גופני, אלא תחת חיבה או חינוך, או לפעמים כדבר שיש בו הנאה או משהו מיוחד.

ההבדל המהותי בין גילוי עריות לבין אונס סטטוטורי אינו בשאלת ההסכמה, שכן מלכתחילה גם אישה שנאנסה וגם הקרבן לגילוי עריות אינן מסכימות מתוך רצון חופשי וכן המעשה שיעשו בהן.

ההבדל הינו שהמקרה שחוה הילד בתוך המשפחה שונה מהמקרה שחוותה האישה שנאנסה באקראי בגלל המרות אותה הפעיל המבוגר על הילד וחשיבותו של מבוגר זה בחייו.

למחוקקים בשנות ה-70 הייתה תפיסה אחרת באשר לנזק שגורמות עברות גילוי עריות, והדבר בא לידי ביטוי אף בטרמינולוגיה שנבחרה להגדיר את עברות המין החדשות.

חוקי גילוי העריות החדשים הציגו תפיסה חדשה לחלוטין באשר להגדרת גילוי עריות, להגדרת ההתנהגות האסורה, מידת ההוכחה הנדרשת, העונשים והנזק שנגרם. הרחבת ההגדרה של גילוי עריות מבציעה על כך שכיום מדובר בפשע של תקיפה נגד אדם.

חלק ג'- הרקע הפסיכולוגי-משפטי לתופעת גילוי העריות- זיגמונד פרויד ערך שיחות ומחקרים רבים בקרב נשים ל"מחלת ההיסטריה" וגילה כי היסטריה היא מצב שנגרם עקב טראומה נפשית. הוא חקר במחקריו אודות מחת ההיסטריה וגילה כי למיניות יש משקל רב במקורות המחלה, וממצא זה הוביל אותו אל חקירת חיי המין של הנשים. התוצאה הייתה שפרויד זנח תיאוריה זו עקב גילוי המזעזעים והחליפה בתיאוריה האדיפאלית שלפיה סיפורים אלו יוחסו לפנטזיה, להנחה בדבר תשוקות מיניות של ילדים להוריהם (תסביך אדיפוס, תסביך אלקטרה).

מחקרים פסיכולוגיים על אלימות במשפחה והתעללות מינית בילדים הביאו לגילוי המחודש של תסמונת הטראומה הנפשית. מחקרים אלה העלו מודעות לעבירות מין במשפחה. והביאו לגילוי מחודש של תסמונת הטראומה הנפשית. בנוסף, פיתחו דרכי טיפול בבעיות הנפשיות שנגרמו כתוצאה ממעשי גילוי עריות וחזרו לטיעון הראשוני של פרויד אודות תופעת גילוי עריות והפיתו בו רוח חיים חדשה.

1. עבירת גילוי העריות במשפט הישראלי- לנושא עברות המין יוחדו מקום נרחב ורב חשיבות בקודקס הפלילי במדינת ישראל, בשל חומרתן הרבה, ומידת האנטי-חברתיות שהן משקפות.

בחודש נובמבר 1989 נתקבל תיקון 26 לחוק העונשין – "חוק קטינים וחסרי ישע".

בחודש יולי 1990 נתקבל תיקון 30 לחוק העונשין, בתיקון זה הוגדרה לראשונה עברת גילוי העריות כעברה פלילית נפרדת וחמורה במיוחד.

שינוי זה אינו רק בגדר שינוי סמנטי, אלא יש בו משום הצהרה ברורה וחד משמעית כי אין עברות אלו עוסקות בהתנהגות בלתי מוסרית אלא בהתנהגות מזיקה שיש בה אלמנט מיני ללא הסכמה. הוספת סעיף 351 לחוק באה לקבוע עונשים מרביים חמורים יותר למי שמבצע עברות מין במסגרת התא המשפחתי לעומת עברות מין אחרות. מגמת המחוקק הינה ברורה וחד משמעית להחמיר בענישתם של עברייני המין המבצעים את העברות במסגרת התא המשפחתי ופוגעים בשלמותו.

חלק ד'- השינוי הפסיכולוגי – חברתי-ההארה לגבי תופעת הדיווח המאוחר והנזקים-

1. השפעות ארוכות טווח וקצרות טווח (תופעת הזיכרון המושהה)- ההשפעות לטווח הקצר ולטווח הארוך על נשים בגירות קרבנות גילוי עריות הן רבות.

בטווח הקצר ההשפעות ניכרות זמן קצר לאחר הניצול המיני, וכוללות חרדה, פחד, בלבול, אשמה, כעס, דיכאון ותחושות של אבדן ושל אבל. נוספים על כך סימפטומים גופניים.

בטווח הארוך ישנם השפעות הניכרות מבחינה פיזית. קשורות להשפעות שמקורן בתפקוד גופני וכיו'.

אחד המאפיינים המיוחדים של עבירות המין במשפחה, הינה חשיפה ודיווח מאוחרים של ביצוע העבירות, לעיתים שנים רבות לאחר שקרבן העבירה היה לבוגר.

רוב הילדים שומרים את הניצול המיני ע"י בן משפחתם בסוד כמוס.

קורבנות ילדים מגיבים לעיתים תכופות באובדן זיכרון (דיסוציאה) בזמן התקיפה עצמה בכך שהם חוסמים את האירוע מהכרתם או שהם "עוזבים" באופן מנטאלי את גופם.

גורמים שונים מביאים את הקרבן הבוגרת להשהות את החשיפה: תופעה אחת המוכרת לקלינאים העוסקים בטיפול בנפגעי טראומות קשות בילדות, קשורה בפיצול הזיכרון של החוויה הטראומטית.

הטאבו התרבותי על מין וגילוי עריות וערכים אוניברסאליים של כיבוד אב ואם, תורמים אף הם למניעה של דווח והגשת תלונה, במיוחד אצל נשים השייכות לתרבויות מסורתיות, שמרניות או דתיות.

התופעות שתוארו, זכו לסיווג פסיכולוגי בשם "תסמונת פוסט-גילוי עריות".

תוצאה ישירה של התסמונת הזו היא העדר יכולת נפשית להתמודד עם הכאב ומכאן שהתסמונת מונעת מהקרבן להגיש תביעה משפטית או להתלונן בפני רשויות האכיפה מיידית לאחר ביצוע המעשים, או במהלכה של התעללות מינית רבת שנים.

2. תופעת הזיכרון המושהה-ביקורת- "הקרן לתסמונת הזיכרון השגוי" אשר חבריה נמנים אנשים המאמינים כי משהו במשפחתם נפל קורבן להאשמת שווא בגילוי עריות. לגישתם של מקימי הקרן שנוסדה בשנת 1992, זיכרונות מושהים הם תופעות מזויפות הנוצרות ע"י מטפלים וספרים ומביאים להרס משפחות. מנגד, טוען פרופ' אלי זומר כי טענות שווא ביחס להתעללות מינית בתקופת הילדות וזיכרונות שגויים הם תופעות נדירות מאוד, שכן אפילו מטפלים כושלי, נצלנים או מניפולטיביים אינם יכולים לכפות בקרה מוחית ונפשית כה מורכבת, שמטופלים יאמצו לעצמם זיכרונות מרים ורגשות קשים שיניעו אותם לטפול האשמות שווא על הוריהם.

עולה שאלת ההתיישנות בשאלת הדיווח לרשויות, בנוסף, לעיתים הקורבן אינו פונה למשטרה אלא למרכזי סיוע.

במחקרה של מירב דדיה אודות גורמים המרכזיים המשפיעים על עיתוי הדיווח אוזכרו מספר מחקרים אשר התייחסו לשלושה גורמים עיקריים: השפעת הפגיעה, גיל הנפגע, וקרבת התוקף. ישנו קשר מובן בין השפעת הפגיעה לבין הדיווח. ככל שהפגיעה חמורה יותר כך ממעיטים הקורבנות לדווח, למרת הרצון לעשות כן. כמו-כן, גיל הקורבן בעת התקיפה מנבא השהיית הדיווח. ככל שגיל הקורבן בעת התקיפה הוא מבוגר יותר, כך יש הסתברות גבוהה יותר לדיווח.

חלק ה-השינוי המשפטי בעקבות השינוי הפסיכולוגי-חברתי-עקב בצד אגודל?

1. הדין הפלילי בישראל-בישראל נקבעת תקופת ההתיישנות בהתאם לחומרת העבירה.

תיקון 47 לחוק העונשין-נחקק סעיף 354 שעניינו סייג להתיישנות עבירות מין בקטין ולפיו גיל הקטין ממנו יחול מרוץ ההתיישנות הוא 18 שנים.

תיקון 72 לחוק העונשין-עבירות מין נמנות עם בסעיף שנעברו בקטין יחל מנין תקופת ההתיישנות ביום שמלאו לו 28 שנים.....

2. התמודדות עם בעיית ההתיישנות בדין במדינות השונות בארה"ב באמצעות דיני ההתיישנות עצמם- הארכת תקופת ההתיישנות, תוך קביעת תקופות התיישנות חריגות וארוכות במיוחד לעבירות אלו.

בשונה מטכניקת דחיית מרוץ ההתיישנות ישנה גישה המקלה אף הרבה יותר עם קורבנות גילוי העריות בילדותן, הדוגלת בהסרת מגבלת התיישנות על עבירות מין בתוך המשפחה. הבחירה בגישה זו מבטאת יותר מכל את ההכרה של המחוקק בקשיים האינהרנטיים בפניהם ניצבים הקורבנות בבואם לדווח על משי התעללות בקרב המשפחה. גישה זו אף משקפת את ההכרה בצורך לבטל את תקופת ההתיישנות כאשר חומרת העבירה או טיבה המיוחד גוברים על הרציונאליים העומרים בבסיס דיני ההתיישנות.

חלק ו'-האם מחסה הפסיכולוגי מעניק מחסה משפטי לקורבנות הבגירות של גילוי עריות בילדות בישראל ובעולם?- תיקון 72 לחוק העונשין-סעיף 354- אדם יכול להגיש תלונה על עבירת מין שבוצעה בו כאשר היה קטין עד הגיעו לגיל 38 (באישור יועמ"ש). בהשוואה לדין האמריקאי, בארה"ב הוצע פתרון לבעיה בדמות אימוץ דוקטרינות משפטיות שונות. בתי משפט ברחבי ארה"ב יישמו שתי גישות עיקריות להסרת מחסון ההתיישנות במקרים של התעללות מינית בילדים במשפחה: גישה אחת- הינה דוקטרינת הפשע המתמשך המוחלת במקרים של התעללות מינית בילדים במשפחה תוך ניצול יחסי המרות והתלות. ההוראות בדבר פשע מתמשך בחוק מציינות במפורש כי עבירה מושלמת כאשר מהלך ההתנהגות או שותפות העברין בהתנהגות מסתיימות. מרוץ ההתיישנות מתחיל רק לאחר שהעבירה הושלמה.

היתרון הבולט של תיאוריה זו הינה בהתמקדותה בסיטואציות שבהם קרבן ילד לא מדווח על פשעים מיניים שמבוצעים בו בפרק זמן סביר או בכלל בגלל הנוכחות המשמעותית של העברין בחייו של הקרבן הילד.

יתרון נוסף נעוץ ביעילות המשפטית: במקום להתמקד בכל מקרה ומקרה לגופו ולגרום לעינוי דין לקרבן ולעברייניו כאחד, הדיון יתנהל מתוך התבוננות כוללת על המעשים.

רוב ההוראות לא קובעות גבול זמן העוצר את מרוץ ההתיישנות וכאשר הנאשם נעדר מהמדינה או שלא ניתן לאתר את מקום עבודתו או את מקום מגוריו באופן סביר פרק זמן זה, ארוך ככל שיהיה, לא ייחשב במניין ההתיישנות.

שיטת המשפט הישראלית, בהשוואה למשפט האמריקאי חוקקה הוראות התיישנות מתקדמות ומתפתחות למדי, המכירות בקשיים הנלווים לעבירות אלה ומבקשות להתגבר עליהם. הארכת תקופת התיישנות בעשרים שנה מצביעה על פתיחות והבנת הקושי המאפיין עבירות אלה בשונה מעבירות אחרות.

הדין הישראלי מסתפק בכך ולא מאפשר לביהמ"ש להפעיל שיקול דעת כלשהו ביחס לטענת התיישנות.

יש בהחלט מקום לאמץ שיטה הדומה לשיטה הנהוגה במס' מדינות בארה"ב שלפיה אין כלל התיישנות על עבירות מין במשפחה, תוך שלילת המסננת הפרוצדוראלית של ההתיישנות כמכשיר העוצר את הקרבן בדרך לביהמ"ש גם בחלוף שנים רבות.

1) בעיית הפיצויים - שיטת המשפט האמריקאית, במישור הפדראלי וכן במישור המדינתי אימצה את הרעיון של ה- victim impact statement כחלק מזכות חוקתית של הקרבן להשמיע את דברו ושעניינו ישמע.

מבחינת הפסיקה הישראלית בנושא פיצוי לקורבן עבירה עולה כי כאשר בתי משפט פליליים נוכחים לדעת שהדיון סביב קביעת שיעור הנזק מורכב וארוך, הנטייה היא להעבירו לבתי משפט אזרחיים ללא מתן פיצוי "פלילי". זאת תוך טענה כי הכללים הפליליים אינם מתאימים לניהול דיון הוכחות בשיעור הנזק שנגרם לקורבן.

2. פיצויים אזרחיים - סעיף 88 לחוק העונשין - ע"פ הפיצוי שניתן בהליך הפלילי, הקורבן רשאי להגיש גם תביעה אזרחית.

שמירת האחריות האזרחית מהווה נדבך חשוב בפיצוי קורבן גילוי העריות, שכן למרות עדכון שיעורו של הפיצוי שפלילי, פיצוי לקורבן גילוי העריות בגין הכאב והסבל שנגרם לו ובגין ראשי נזק אחרים, מסתכם לרוב בסכומים גבוהים יותר.

במקרים של גילוי עריות, הקורבן אינו יכול לקבל את הפיצוי הפלילי מחמת התיישנות עילת התביעה האזרחית והדבר היחיד שנותר בידי הוא הפיצוי הפלילי.

המציאות המשפטית שבפניה עומדות נשים בגירות קורבנות גילוי עריות בילדות מחייבת אימוץ מבחן הסבירות גמיש, כתחליף לקביעת זמן שרירותי ודווקנית או הבחנות שונות מחוסרות הצדקה. גישה זו, של קביעת מבחן הסבירות מתבקשת וראוי לתקן את הצעת חוק ההתיישנות בהתאם.

כמו-כן, ביטוי נוסף לכשל זה ניתן לראות בפסיקת הפיצויים הלכה למעשה במקרים הבודדים שבהם נפסקו פיצויים ולא נקבעו ע"י הסדר פשרה.

ניתוח המקרים המעטים המופיעים במאגרי בתי המשפט מציג תמונה לפיה מתי המשפט אינם מכירים בחומרת הנזק שנגרם לקורבנות גילוי עריות מעצם מעשי גילוי עריות, והדבר מתבטא בפסיקת פיצויים טכנית, לקונית, עניינית, אשר אינה לוקחת בחשבון את גודל הנזק, את עוצמת הפגיעה בכבוד האישה, בזכותה לאוטונומיה, בשלמות נפשה וגופה.

כיום, לאור המגמות החוקתיות המתעוררות ולאור אופיים המיוחד של מעשי גילוי העריות המקימים עוולות שונות ניתן למצוא אף מטרות נוספות חדשניות המוסיפות טעמים נוספים

קורס בחירה: עבירות מין במשפחה, ד"ר לימור עציוני, תשע"ד.

להצדקות הקיימות לפיצויים בדיני הנזיקין, למשל, מטרה של הגנה על נורמות חבריות או מטרה חינוכית הרתעתית.

בנוסף, יש להגדיר את הפיצויים לניזוקה ממעשי עוולה שמקורם בגילוי עריות כמכוונים גם להגנה על אינטרסים בלתי מוחשיים חוקתיים.

חלק ז'-סיכום/מסקנות כלליות/הרהורים על הקשר בין הפסיכולוגיה למשפט ולמציאות הפלילית-נזיקית- ניתן ללמוד כי למרות שהתופעה ונזקיה הם אכן ייחודיים במידת מה, אפשר בהחלט לזהות מודל עקרוני של הקשר בין המדע לפסיכולוגיה לבין המשפט ולמציאות הפלילית-נזיקית.

נראה כי המודל העקרוני המסתמן מורכב מכמה היבטים מרכזיים: הקושי בהגדרת התופעה הפסיכולוגית ע"י המדע הפסיכולוגיה עצמו, התגובה החברתית בעקבות ההגדרות הפסיכולוגיות החדשות, ההכרה המשפטית בתפיסה החברתית המשתנה וחוסר היכולת של המשפט כ"מוסד" שלטוני לספק את ההגנה הנאותה למי שיוגדר כ"קורבן" התופעה הפסיכולוגית.

הבעייתיות המרכזית העולה מהמודל המסתמן הינה כי למרות ההתקדמות הרבה במדע הפסיכולוגיה, ה"קורבנות" לא זוכים להגנה המשפטית הראויה.

הקשיים המיוחדים המאפיינים את עבירת גילוי עריות ואת הנשים הבגירות נפגעות העבירה בילדות, מחייבים הקמת שירות מיוחד, שחייב להיות ידיוותי ומסביר פנים לנשים אלה ואשר יחסוך מהן את הפניה לגורמים רבים המקומות שונים.